

λάδα, ἀλλ' ἀπετέλει προνομιούχον ἐπαρχίαν, ἡ δὲ διοικήσις τῆς ἀνετέθη εἰς γενικὸν διοικητὴν μὲ δύο συμβούλους, ἕνα Χριστιανὸν καὶ ἕνα Μουσουλμάνον. Δὲν ἐδόθη λύσις εἰς τὸ ἄρθρον τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ὁράκη, τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἠπείρου. Ἀπεφασίσθη μόνον ἡ Ὑψηλὴ Πύλη νὰ συνεννοηθῆ μὲ τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν διαρρύθμισιν τῶν συνόρων τῆς καὶ εἰς περίπτωσιν ἀσυμφωνίας αἱ Δυνάμεις θὰ ἐπενέβαινον διὰ νὰ διευκολύνουν τὴν συνεννόησιν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκολον νὰ γίνῃ συνεννόησις καὶ δι' αὐτὸ αἱ μεγάλαι Δυνάμεις ἐπραγματοποίησαν εἰδικὴν συνδιάσκεψιν τὴν 16^{ην} Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1880, ἣτις καθώριζεν ἀκριβῶς τὰ σύνορα μὲ παραχώρησιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλης τῆς Θεσσαλίας, πλὴν τοῦ Ὀλύμπου. Ἐκ τῆς Ἠπείρου ἐδίδετο μόνον στενὴ λωρίς, περιοριζομένη εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ Ἀράχθου μὲ μίαν πόλιν, τὴν Ἄρταν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ ἀποφάσεις τῆς Βερολινείου συνθήκης ἠκούσθησαν παρ' ἐλπίδα μὲ χαρὰν καὶ μεγάλην ἱκανοποίησιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου, ὅχι ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν ἀντιπολίτευσιν, τὴν ὁποίαν διηύθυνεν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης.

Ἐπικολούθησε μακρὰ, δξυτάτη καὶ πεισματικὴ πολιτικὴ διαμάχη μεταξὺ τῶν δύο ἀνδρῶν, ἣτις λόγῳ τῆς κακοπιστίας τῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀδιαφορίας τῆς πλειονότητος τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καθίστα ἀμφίβολον τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἐν Βερολίῳ ἀποφασισθέντων. Ἐξ ἄλλου δὲν ἐπέτρεπον τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ αἱ δημιουργηθεῖσαι ἐν τῷ μεταξὺ σφοδρόταται ἀντιθέσεις καὶ ἀντιζηλῖαι τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας καὶ Γερμανίας, τὰς ὁποίας, ἀτυχῶς, ὑπεβόηθει εἰς τὸν σκοπὸν τῶν ἡ ἀστάθεια τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς. Ἐν τέλει μετὰ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις καὶ ζετεῖς συνεχεῖς καὶ ἀδιαλείπτους συνταρακτικὰς περιπετείας ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, τῇ ὑποδείξει τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ἀπεδέχθη τὴν ἐκχώρησιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἐπιδικασθέντων ἐδαφῶν ἀνεκοινώθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν τὴν 26^{ην} Μαρτίου τοῦ ἔτους 1881.

Ἡ ἀπόφασις τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Θεσσαλίας μὲ τὴν μητέρα Ἑλλάδα ἐλήφθη κατὰ τὴν πρεσβευτικὴν συνδιάσκεψιν ἐν Κων)πόλει, γενομένην τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1881 κατὰ πρότασιν τοῦ Βίスマρκ.

Ἀξίζει ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν ἀπόσπασμα ἐκ τῆς μακρᾶς ἀγορεύσεως τοῦ ἐκ Μεσσηνίας σώφρονος πολιτικοῦ, τότε πρωθυπουργοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου, ὅστις κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ μονομαχίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποδοχῆς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς εἰς τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, καταδικάζοντα τὴν πολιτικὴν του διὰ πυρίνων ἀντιπολιτευτικῶν λόγων:

«Ὑπεγράψαμεν, ἐτόνιζεν ὁ σώφρων πολιτικός, τὴν σύμβασιν καὶ ἤδη ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἠπειρος εἶναι Ἑλλάς. Τὴν ὑπεγράψαμεν, διότι ἐθεωρήσαμεν αὐτὴν ὑπηρετοῦσαν τὰ μεγάλα συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, σώζουσαν τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἄρταν καὶ ἱκανοποιούσαν τοὺς προαιωνίους πόθους ἡμῶν. Καὶ σεῖς οἱ θερμοὶ πατριῶται ὅσοι λυπεῖσθε, διότι δὲν ἐτύχετε τῆς εὐτυχοῦς περιστάσεως νὰ χύσετε τὸ αἷμα ὑμῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, σεῖς ἐψηφίσατε τὴν σύμβασιν... Τί θὰ ἐλέγαμεν, κύριοι, εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς; Σὰς δίδεται ἐλευθερία, ἀλλ' ἡμεῖς τὴν ἀρνούμεθα. Θέλομεν νὰ πολεμήσετε, θέλομεν τὴν πατρίδα σας νὰ μεταβάλλωμεν εἰς στάχτην καὶ ἐρείπια. Θέλομεν ὅχι ὑμᾶς ἐλευθέρους, ἀλλὰ τὰ πτώματα ὑμῶν. Δὲν θέλομεν ἀναίμακτον τὴν ἐλευθερίαν, θέλομεν νὰ πενηθορήσῃ ἡ Ἑλλάς. Καὶ ἐπειδὴ αἱ τυχαι τοῦ πολέμου ἀβέβαιοι, νὰ ἴδωμεν ἴσως τοὺς Τούρκους ἐν αὐτῇ... Τὸ κατ' ἐμὲ ἐν μόνον διαρκῶς ἐπιθυμῶ, πρὶν καταβῶ εἰς τὸν τάφον νὰ θέσω τὴν ὑπογραφὴν μου καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας πράξεις».

Ὅσον πατριωτικὴ καὶ ἐὰν ἦτο ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ μεγαλεπήβολου καὶ δξυδερκοῦς πολιτικοῦ Χαρίλαου Τρικούπης, μετὰ δυσκολίας θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς, ὅτι ὁ Ἄλ. Κουμουνδούρος ἐχειρίσθη κακῶς τὸ τότε ἀφορῶν εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας πολιτικὸν θέμα.

Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τὸ διεθνὲς κλίμα δὲν ἦτο καταφανῶς εὐνοϊκὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, τὰ Ἑλληνικὰ ζητήματα εἶχον περιέλθει εἰς δεινὴν θέσιν καὶ τοιαύτην κρισιμότητα, ὥστε ἐπεβάλλετο νηφαλία καὶ ψυχραιμὸς ἀντιμετώπισις αὐτῶν, τὸ δὲ Στέμμα καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἄλ. Κουμουνδούρου δὲν ἠδύνατο νὰ πράξουν ἄλλως, νὰ μὴ περιορισθοῦν δηλ. εἰς μόνην τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητήσουν τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὡς ἔλεγον οἱ ἀντίπαλοί των, καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν ἐδαφῶν διὰ τῆς ἀπειλῆς τοῦ πολέμου πρὸς «σωτηρίαν μείζονος κράτους καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ ἔθνους»... Διότι, ἐὰν εἶχον καὶ ἄλλας ἀξιώσεις καὶ δὲν ἠρκοῦντο, ὡς ὑπεστήριζεν ὁ Χρ. Τρικούπης, εἰς ὅ,τι ἀπεφάσισεν ἡ ἐν Κων)πόλει πρεσβευτικὴ συνδιάσκεψις κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1881, ἐκινδύνευον νὰ περιαγάγῃ τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν εἰς ἐναγώνιον ἀβεβαιότητα, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν πρὸ τοῦ σκληροῦ διλήμματος: «ἢ αὐτὰ ἢ τίποτε».

Αὐτὸ εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπανηγυρίσαμεν καὶ ἡ σκέψις μας ἀείποτε θὰ μεταφέρεται μὲ βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην εἰς τὴν καλλίστην ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰσφορὰν τῶν πατέρων μας, τῶν ὁποίων ἡ θυσία μᾶς ἐχάρισε τὴν καλλίκαρπον ἐλευθερίαν καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν δυνατότητα κατὰ τὴν διαρρεύσαν 80ετίαν νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν δραστηριότητά μας καὶ νὰ διακριθῶμεν εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐκδηλώσεις καὶ τὰς ὠραίας πραγματοποιήσεις τῆς ζωῆς, ὡς ἄξια, τιμημένα καὶ γνήσια τέκνα τῆς Θεσσαλικῆς γῆς.

Ἡ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΛΕΥΤΕΡΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΟΥΣΙΑ

Σ' ὄλο τὸν κόσμον ξαστερῖα
Σ' ὄλο τὸν κόσμον ἥλιος,
Κ' ἡ Θεσσαλία βρίσκεται
Μὲς στὸν καπνὸ κι' ἀντάρα.

Μιὰ μπεῖοπούλα κάθεται
στὴ Λάρ'σα κλαίει καὶ σκούζει.
Μιὰ μπεῖοπούλα φώναξε
ἀπὸ τὸ παραθύρι.

Στρατὲ μ' πᾶψε τὸν πόλεμον
πᾶψε καὶ τὸ ντουφέκι·
Οἱ Τούρκοι προσκυνήσανε
κι δόσανε τὸν τόπον.

Ὅλο τὸ βιό τους μάσανε
φεύγουν καὶ πᾶν στὴν Πόλι,
κ' οἱ Θεσσαλοὶ περήφανοι
Ὅλοι μαζί φωνάζουν.

Ν' ἡ Θεσσαλία λεύτερη
τὴ Μάννα τῆς δοξάζει,
Ν' ἡ Θεσσαλία λεύτερη
τὴ Μάννα τ'ς ἀγκαλιάζει.

Κι' οἱ Θεσσαλοὶ περήφανοι
τὰ ὀγδόντα τῆς γιορτάζουν,
Κι' οἱ Θεσσαλοὶ περήφανοι
Ὅλοι μαζί γιορτάζουν.